EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 30.1.2014.
COM(2014) 46 final

2014/0021 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par to, lai Eiropas Savienības vārdā apstiprinātu Hāgas 2005. gada 30. jūnija Konvenciju par tiesas izvēles līgumiem

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma mērķis

Komisija ierosina, ka ES apstiprina 2005. gada Konvenciju par tiesas izvēles līgumiem. Savienība parakstīja Konvenciju 2009. gada 1. aprīlī, pamatojoties uz Padomes Lēmumu 2009/397/EK[1].

Paziņojumā "Stokholmas programmas īstenošanas rīcības plāns" tika pausts Komisijas nodoms ierosināt Konvencijas apstiprināšanu 2012. gadā.

Ja ES apstiprinātu Konvenciju, mazinātos tiesiskā nenoteiktība ES uzņēmumiem, kas nodarbojas ar tirdzniecību ārpus ES, nodrošinot, ka tiek ievērota to līgumos iekļautā tiesas izvēles klauzula un šajos līgumos norādīto tiesu nolēmumi ir atzīstami un izpildāmi citās Konvencijas līgumslēdzējās valstīs.

Kopumā, ja ES apstiprinātu Konvenciju, tas veicinātu pastāvošā Kopienas regulējuma attiecībā uz vienošanos par jurisdikciju mērķu īstenošanu, izveidojot Eiropas Savienībā saskaņotu noteikumu kopumu attiecībā uz trešām valstīm, kas kļūs par Konvencijas līgumslēdzējām pusēm.

1.2. Hāgas 2005. gada 30. jūnija Konvencija par tiesas izvēles līgumiem

Konvenciju par tiesas izvēles līgumiem noslēdza 2005. gada 30. jūnijā Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē. Konvencijas mērķis ir komerclīgumu un starptautisko strīdu izšķiršanas procesu dalībniekiem nodrošināt lielāku tiesisko noteiktību un paredzamību, izveidojot pasaules mēroga brīvprātīgu tiesisku strīdu izšķiršanas mehānismu kā alternatīvu pastāvošajai strīdu izšķiršanas sistēmai.

Konvencijas mērķis ir veicināt starptautisko tirdzniecību un ieguldījumus, palielinot tiesisko sadarbību, ko iespējams panākt, ieviešot vienotus noteikumus par jurisdikciju, kas pamatojas uz ekskluzīviem tiesas izvēles līgumiem, un par izvēlēto tiesu nolēmumu atzīšanu un izpildi Konvencijas līgumslēdzējās valstīs.

Konvencijas nolūks ir panākt līdzsvaru starp i) nepieciešamību garantēt pusēm, ka lietu izskatīs tikai viņu izvēlētās tiesas un pieņemto nolēmumu atzīs un izpildīs ārvalstīs, un ii) nepieciešamību ļaut valstīm turpināt uzturēt savu sabiedrisko kārtību jo īpaši attiecībā uz vājākās puses aizsardzību, aizsardzību pret īpaši negodīgu rīcību konkrētās situācijās un valsts ekskluzīvās jurisdikcijas pamatu ievērošanas garantijām.

1.3. Konvencijas saistība ar regulu "Brisele I"

ES līmenī Savienības tiesu starptautisko piekritību, pamatojoties uz tiesas izvēles līgumiem, reglamentē Padomes Regula (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (regula "Brisele I")[2] (no 2015. gada 10. janvāra tiks aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (pārstrādāta redakcija)[3]). Tomēr regula "Brisele I" nereglamentē tiesas izvēles līgumu izpildi Savienībā par labu trešo valstu tiesām[4]. Tas tiks nodrošināts, kad Savienība būs apstiprinājusi Konvenciju par tiesas izvēles līgumiem.

---

1 OV L 133, 29.5.2009., 1. lpp.
2 OV L 12, 16.1.2001., 1. lpp.
3 OV L 351, 20.12.2012., 1. lpp.
4 Tiesas izvēles līgumu izpildi Savienībā par labu Šveicei, Islandei un Norvēģijai reglamentē 2007. gada Lugāno Konvencija par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās.

Pēdējie grozījumi regulā "Brisele I" (regula "Brisele I" (pārstrādāta redakcija)) ir nostiprinājuši pušu autonomiju, nodrošinot, ka puses nedrīkst apiet tiesas izvēles līgumus un vērsties citās tiesās, pārkāpjot šos līgumus. Grozījumi arī nodrošina to, ka pieeja tiesas izvēles līgumiem ES robežās ir saskanīga ar pieeju, kāda varētu tikt piemērota situācijās, kad kāda no pusēm neatrodas ES, — uz šādām situācijām attieksies Konvencija pēc tās apstiprināšanas Savienībā. Tādējādi regula "Brisele I" (pārstrādāta redakcija) sagatavo pamatu, kas ļaus ES turpināt Konvencijas apstiprināšanu.

Attiecība starp Konvencijas noteikumiem un ES pašreizējiem un turpmākajiem noteikumiem ir noteikta Konvencijas 26. panta 6. punktā:

"Konvencija neietekmē reģionālas ekonomiskās integrācijas organizācijas, kas ir šīs Konvencijas dalībniece, noteikumu piemērošanu neatkarīgi no tā, vai tie pieņemti pirms vai pēc šīs Konvencijas:

a) ja nevienai no pusēm dzīvesvieta nav tādas Konvencijas līgumslēdzējas valsts teritorijā, kas nav reģionālās ekonomiskās integrācijas organizācijas dalībniece;

b) attiecībā uz nolēmumu atzīšanu un izpildi reģionālās ekonomiskās integrācijas organizācijas dalībvalstu starpā."

Tātad Konvencija ietekmē regulas "Brisele I" piemērošanu, ja vismaz vienai no pusēm dzīvesvieta ir Konvencijas līgumslēdzējā valstī. Konvencija prevalēs pār regulas noteikumiem par jurisdikciju, izņemot, ja abas puses ir ES rezidenti vai ir no trešām valstīm, kas nav Konvencijas līgumslēdzējas valstis. Attiecībā uz spriedumu atzīšanu un izpildi regula prevalēs gadījumos, kad gan tā tiesa, kura pieņēmusi spriedumu, gan arī tā, kurā prasa spriedumu atzīt un izpildīt, atrodas Savienībā.

Tāpēc pēc tam, kad Konvenciju būs apstiprinājusi ES, sašaurināsies regulas "Brisele I" piemērošanas joma. Tomēr šāda piemērošanas jomas sašaurināšanās ir pieņemama, ņemot vērā to, ka lielākā mērā tiks garantēta pušu autonomija starptautiskā līmenī un būs vairāk tiesiskās noteiktības ES uzņēmumiem, kas nodarbojas ar tirdzniecību ar trešo valstu pusēm.

1.4. Priekšrocības Eiropas uzņēmumiem

Tiesas izvēles līgums ir būtisks elements sarunās par starptautiskiem līgumiem, jo nodrošina tiesisko paredzamību strīdu gadījumā. Tāpēc tas ir svarīgs faktors riska novērtējumā attiecībā uz uzņēmumiem, kas nodarbojas ar starptautisko tirdzniecību. Skaitļi, kas apkopoti, sagatavojot Komisijas priekšlikumu par Konvencijas parakstīšanu un par regulu "Brisele I" (pārstrādāta redakcija)[5] , parāda to, cik tiesas izvēles līgumiem ir liela nozīme ES uzņēmumu savstarpējās ("B2B") attiecībās.

Tiesas izvēles līgumu efektivitāti Eiropas Savienībā nodrošina ar regulu "Brisele I". Pušu autonomija jānodrošina ne vien Eiropas Savienībā, bet arī ārpus tās robežām. Konvencija nodrošinās ES uzņēmumiem vajadzīgo juridisko noteiktību par to, ka viņu tiesas izvēles līgumus par labu tiesai ārpus ES ņems vērā Eiropas Savienībā un ka līgumus par labu tiesai ES ievēros trešās valstīs. Tā arī nodrošinās ES uzņēmumiem pārliecību, ka spriedumu, ko pieņēmusi izvēlētā tiesa ES, atzīs un izpildīs trešās valstīs, kuras ir Konvencijas līgumslēdzējas valstis, un otrādi.

[5] Komisijas dienestu darba dokuments, kas pievienots priekšlikumam Padomes lēmumam par to, ka Eiropas Kopiena paraksta Konvenciju par tiesas izvēles līgumiem, SEC (2008) 2389, 2008. gada 5. septembris, un ietekmes novērtējumu, kas pievienots Komisijas priekšlikumam par regulu "Brisele I" (pārstrādāta redakcija), SEC (2010) 1547 *final*, 2010. gada 14. decembris.

Komisijas veiktajā ietekmes novērtējumā par Konvencijas noslēgšanu ES vārdā (SEC/2008/2389 *final*) tika secināts, ka Konvencijas apstiprināšana varētu veicināt tendenci, ka uzņēmumi tiesas izvēles līgumus iekļaus starptautiskos līgumos, jo tas nodrošinās lielāku juridisko noteiktību. Kopumā tas varētu stimulēt starptautisko tirdzniecību.

Priekšrocības ES uzņēmumiem, kas rastos, ja ES apstiprinātu Konvenciju, palielināsies līdz ar Konvenciju ratificējušo valstu skaitu, jo īpaši ja tās būs Eiropas Savienības galvenās tirdzniecības partnervalstis.

2. APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

Pirms tam, kad Komisija ierosināja Padomes lēmumu par Konvencijas parakstīšanu, tā 2008. gadā veica ietekmes novērtējumu par Konvencijas noslēgšanu ES vārdā[6]. Ietekmes novērtējumā secināja, ka Konvencijas noslēgšana palīdzētu veicināt tiesisko noteiktību un paredzamību attiecībā uz Eiropas uzņēmējdarbību trešās valstīs.

Ietekmes novērtējumā secināts, ka, apstiprinot Konvenciju, ES varētu apsvērt deklarācijas sniegšanu saskaņā ar Konvencijas 21. pantu, izslēdzot no tās piemērošanas jomas autortiesības un blakustiesības (ja šo tiesību spēkā esamība ir saistīta ar kādu ES dalībvalsti), un apdrošināšanas līgumus (ja apdrošinājuma ņēmēja dzīvesvieta ir ES un apdrošinātais risks vai notikums, lieta vai īpašums ir saistīts tikai ar ES). Ņemot vērā ietekmi uz abām minētajām nozarēm un to, ka ieinteresēto personu viedokļi iepriekš bijuši atšķirīgi, Komisija sīkāk izvērtēja nepieciešamību sniegt šādas deklarācijas. Pirms Komisija pieņēma lēmumu ierosināt Konvencijas apstiprināšanu ar deklarāciju par Konvencijas piemērošanas jomu, tā 2013. gada 28. maijā apspriedās ar dalībvalstīm Padomes darba grupā par civiltiesību jautājumiem (vispārīgi jautājumi) (sīkāka informācija turpmāk 3.2. punktā).

3. PRIEKŠLIKUMA JURIDISKIE ASPEKTI

3.1. Savienības kompetence attiecībā uz Konvenciju

Konvencija paredz iespēju reģionālai ekonomiskās integrācijas organizācijai savas kompetences ietvaros par jautājumiem, uz ko attiecas Konvencija, noslēgt Konvenciju kopā ar tās dalībvalstīm vai vienai pašai, taču noslēgšanas rezultātā Konvencija kļūst saistoša arī organizācijas dalībvalstīm (29. -30. pants). Attiecīgo deklarāciju var sniegt Konvencijas parakstīšanas, pieņemšanas, apstiprināšanas vai pievienošanās tai brīdī.

Kad ES parakstīja Konvenciju, tā saskaņā ar Konvencijas 30. pantu deklarēja, ka ir kompetenta attiecībā uz visiem Konvencijas reglamentētajiem jautājumiem un ka tās dalībvalstis nebūs Konvencijas līgumslēdzējas puses, bet Konvencija tām būs saistoša, jo to noslēgusi ES. Tāpēc, apstiprinot Konvenciju, Eiropas Savienībai nav nepieciešams sniegt papildu deklarāciju saskaņā ar 30. pantu.

3.2. Deklarācijas saskaņā ar Konvenciju, kas ietekmē tās materiālo piemērošanas jomu

Lai nodrošinātu elastību un saglabātu potenciāli plašo piesaistīšanas spēju, Konvencija paredz iespēju līgumslēdzējām pusēm paplašināt vai samazināt tās materiālo piemērošanas jomu, sniedzot attiecīgās deklarācijas (19.-22. pants). Deklarāciju var sniegt parakstīšanas vai apstiprināšanas laikā, vai jebkurā laikā pēc tam, un to var jebkurā laika grozīt vai atsaukt. Parakstot Konvenciju, Savienība nesniedza deklarācijas saskaņā ar minētajiem pantiem. Kā

[6] Skat. 5. zemsvītras piezīmi.

minēts iepriekš, Komisija 2013. gada maijā-jūnijā vēlreiz apspriedās ar dalībvalstīm par šādu deklarāciju nepieciešamību. Apspriešanās rezultāti aprakstīti turpmāk.

3.2.1. Deklarācijas saskaņā ar 19., 20. un 22. pantu

19. pants paredz iespēju valstij sniegt deklarāciju, ka tās tiesas var atteikt tāda strīda izskatīšanu, kam piemērojams ekskluzīvs tiesas izvēles līgums, gadījumos, kad nav nekādas citas saiknes ar šo valsti, izņemot izvēlētās tiesas atrašanās vietu. 20. pants paredz iespēju valstij sniegt deklarāciju, ka tās tiesas var atteikties atzīt vai izpildīt spriedumu, ko pieņēmusi citas Konvencijas līgumslēdzējas valsts tiesa, ja pušu dzīvesvieta bijusi atzīšanas vai izpildes valstī un pušu attiecības, kā arī visi pārējie ar strīdu saistītie jautājumi, izņemot izvēlētās tiesas atrašanās vietu, bijuši saistīti tikai ar atzīšanas vai izpildes valsti. Tādējādi 19. un 20. pants ļauj izslēgt no Konvencijas piemērošanas jomas konkrētas situācijas, kur nav nekādu citu starptautisku elementu, izņemot tiesas izvēli.

22. pants paredz iespēju valstij paplašināt Konvencijas piemērošanas jomu, attiecinot to uz neekskluzīviem tiesas izvēles līgumiem spriedumu atzīšanas un izpildes kontekstā. Savstarpības princips nodrošina, ka pienākumu atzīt un izpildīt spriedumus, pamatojoties uz neekskluzīviem tiesas izvēles līgumiem, attiecina tikai uz spriedumiem, ko pieņēmušas tiesas citās Konvencijas līgumslēdzējas valstīs, kuras pašas sniegušas deklarācijas saskaņā ar 22. pantu.

Attiecībā uz 19. un 20. pantu jānorāda, ka Savienības tiesību sistēmā tiesas izvēles līgumus atzīst gadījumos, kad tiesas izvēle ir vienīgā saikne ar valsti, kurā atrodas izvēlētā tiesa. Savienības tiesību akti neparedz prasību, lai būtu vēl cita saikne ar izvēlēto valsti papildus tiesas izvēlei. Tāpēc nav iemesla izslēgt šādas situācijas no Konvencijas piemērošanas jomas. Tas apstiprinājās pēc Komisijas apspriešanās ar dalībvalstīm attiecībā uz iespējamām deklarācijām saskaņā ar 19.-20. pantu. Tāpēc Komisija neierosina deklarāciju sniegšanu saskaņā ar šiem pantiem.

Attiecībā uz 22. pantu, ja Konvencijas piemērošanas joma tiktu paplašināta, sekas spriedumu atzīšanai un izpildei, pamatojoties uz neekskluzīviem tiesas izvēles līgumiem, būtu tādas, ka ES dalībvalstu tiesu kompetencē vispār nevarētu būt situācijas, kad tajās vērstos viena no pusēm pēc tam, kad citai līgumslēdzējai pusei, kas ir iesniegusi deklarāciju saskaņā ar 22. pantu, piekritīga tiesa pieņēmusi spriedumu, pamatojoties uz neekskluzīvu tiesas izvēles līgumu. Komisija neierosina deklarācijas sniegšanu saskaņā ar 22. pantu, kad Konvencija būs apstiprināta. Ņemot vērā to, ka minētā panta pamatā ir savstarpības princips, vajadzības gadījumā var apsvērt deklarācijas sniegšanu vēlākā posmā, kad citas Konvencijas līgumslēdzējas puses būs skaidri parādījušas, ka ir ieinteresētas paplašināt tās piemērošanas jomu saskaņā ar 22. pantu. Dalībvalstu iesniegtie komentāri Komisijas rīkotajā apspriešanā principā liecina par atbalstu Komisijas priekšlikumam pagaidām nesniegt deklarāciju.

3.2.2. Deklarācijas saskaņā ar 21. pantu.

3.2.2.1. Vispārīgi par deklarācijām

Konvencijas 2. pantā jau ir paredzēti vairāki izņēmumi no tās piemērošanas jomas. Turklāt 21. pants paredz iespēju līgumslēdzējai pusei paplašināt izslēgto jautājumu sarakstu, sniedzot deklarāciju, kurā norāda jautājumu, ko plāno izslēgt. Tādējādi Konvenciju attiecībā uz šo jautājumu nepiemēros valstī, kura sniegusi deklarāciju, un saskaņā ar savstarpības principu citas valstis nepiemēros Konvenciju attiecīgajam jautājumam, ja izvēlētā tiesa atrodas valstī, kura sniegusi deklarāciju. Turklāt, lai sniegtu minēto deklarāciju, jāievēro šādi nosacījumi. Valstij, kas sniedz šādu deklarāciju, jāapliecina īpaša interese nepiemērot Konvenciju kādam konkrētam jautājumam. Deklarācija nedrīkst būt plašāka nekā tas ir nepieciešams, un

konkrētajam, no piemērošanas jomas izslēgtajam jautājumam jābūt skaidri un precīzi definētam[7].

Komisijas 2008. gadā veiktajā ietekmes novērtējumā ieteikts apsvērt, vai Savienībai vajadzētu sniegt deklarāciju saskaņā ar Konvencijas 21. pantu, tādējādi no Konvencijas piemērošanas jomas izslēdzot jautājumus saistībā ar apdrošināšanas līgumiem, ja apdrošinājuma ņēmēja dzīvesvieta ir ES un apdrošinātais risks vai notikums, lieta vai īpašums ir saistīts tikai ar ES – , kā arī autortiesību un blakustiesību jautājumus, ja šo tiesību spēkā esamība ir saistīta ar kādu ES dalībvalsti. Šādu paziņojumu mērķis būtu aizsargāt vājāko pusi saistībā ar apdrošināšanas līgumiem (līdzīgi aizsardzībai, ko nodrošina regula "Brisele I") un autortiesību līgumiem pret pienākumu veikt tiesvedību izvēlētajā tiesā, ko pēc savas izvēles var noteikt otra — spēcīgākā — līgumslēdzējpuse, un, iespējams, nodrošināt noteiktu standartu piemērošanu attiecībā uz autortiesībām un blakustiesībām, ko nosaka ES tiesību akti.

Kā minēts iepriekš, Komisija vēlreiz apspriedās ar dalībvalstīm par to, vai ir nepieciešamas deklarācijas saskaņā ar 21. pantu, ņemot vērā politiku saistībā ar tiesas izvēles līgumiem Savienības tiesību aktos un paturot prātā, ka saskaņā ar savstarpības principu, izslēdzot kādu konkrētu jautājumu no Konvencijas piemērošanas jomas, tiesas izvēles klauzulas par labu Savienības tiesām, kas varētu būt izdevīgas ES pusēm, netiktu izpildītas trešās valstīs, kuras ir Konvencijas līgumslēdzējas puses. Ņemot vērā apspriešanās rezultātus, Komisija ierosina attiecināt deklarāciju saskaņā ar 21. pantu tikai uz jautājumiem, kuros arī Savienības tiesību akti ierobežo pušu autonomiju. No jautājumiem, kuriem piemēro šo Konvenciju, tas attiecas tikai uz noteiktu veidu apdrošināšanas līgumiem, kas noslēgti ar mērķi, kas var būt uzskatāms par saistītu ar arodu vai profesiju, kurā iesaistītas puses. Šāds ierobežots izņēmums nodrošinātu saskaņotu pieeju tiesas izvēlei Eiropas Savienībā un ārpus tās.

3.2.2.2. Ierosinātā deklarācija par apdrošināšanas līgumiem

Regula "Brisele I" (3. iedaļa) paredz īpašus jurisdikcijas noteikumus, kuru mērķis ir aizsargāt vājāko pusi (apdrošinājuma ņēmējs, apdrošinātā puse vai saņēmējs) un sabiedrības ekonomiskās intereses vietā, kur atrodas vājākā puse. Tāpēc apdrošinātā puse kā prasītājs var pēc izvēles iesūdzēt apdrošinātāju vairākās vietās, tostarp vietā, kur ir apdrošinātās puses domicils. Ja prasītājs ir apdrošinātājs, principā viņš var iesūdzēt tiesā apdrošināto pusi tikai vietā, kur ir apdrošinātās puses domicils. Šie aizsargājošie jurisdikcijas noteikumi pamatojas uz pieņēmumu, ka apdrošinātā puse vienmēr ir vājākā puse, pat ja darbojas kā komersants uzņēmumu savstarpējās attiecībās ("B2B"). Šis pieņēmums nav mainīts regulā "Brisele I" (pārstrādāta versija). Tāpēc iespēja pusēm noslēgt tiesas izvēles līgumu ir ierobežota (regulas 13. pants). Lietās, kas ierosinātas pret apdrošinātāju, 3. iedaļā minētos aizsardzības jurisdikcijas noteikumus piemēro tikai tad, ja apdrošinātāja domicils ir Eiropas Savienībā, vai tiek uzskatīts, ka viņa domicils ir ES, jo tam ir ES filiāle, aģentūra vai uzņēmums. Šī aizsardzības politika nav mainīta regulā "Brisele I" (pārstrādāta versija).

Pašu Konvenciju piemēro apdrošināšanas jautājumiem, neierobežojot pušu autonomiju slēgt tiesas izvēles līgumus. Vienīgais būtiskais ierobežojums izriet no Konvencijas 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta, ar ko izslēdz apdrošināšanas līgumus, kuros viena puse ir fiziska persona kā patērētājs. Daļēji tas ir pretrunā ar regulā "Brisele I" noteikto režīmu, tā kā Konvenciju piemēro, piemēram, mazo un vidējo uzņēmumu noslēgtajiem apdrošināšanas līgumiem. Kad ES būs apstiprinājusi Konvenciju, tā (Konvencijas 26. panta 6. punkts saistībā

[7] Kā norādīts turpmāk paskaidrojošajā ziņojumā par Konvenciju: "diplomātiskajā sesijā tika paredzēts, ka šo nosacījumu piemēros tikai noteiktās tiesību jomās līdzīgi tām, kas izslēgtas saskaņā ar 2. panta 2. punktu. Deklarācijā nevar izmantot citus kritērijus, kā vien tos, kas attiecas uz priekšmetu. Piemēram, varētu izslēgt "jūras apdrošināšanas līgumus", taču ne "jūras apdrošināšana līgumus, ja izvēlētā tiesa atrodas citā valstī" (235. punkts). Tādējādi vienīgais pieļaujamais kritērijs ir priekšmets.

ar 4. panta 2. punktu) attieksies uz atsevišķiem apdrošināšanas līgumiem, kuriem tagad piemēro regulu "Brisele I", piemēram, līgumiem starp ES apdrošinājuma ņēmēju un tādu ES apdrošinātāju filiāli, kuras galvenais birojs atrodas ārpus ES (regulas 9. panta 2. punkts). Tāpēc, ja Konvenciju noslēgtu, neizslēdzot no tās piemērošanas jomas apdrošināšanas līgumus, netiktu nodrošināta paralēla aizsardzības politika, ko nodrošina regula "Brisele I", kas paredz iespēju apdrošinātajai pusei iesūdzēt ES apdrošinātāju (vai trešās valsts apdrošinātāja filiāli ES) šā apdrošinātāja domicila vietā neatkarīgi no citām tiesām, kuras būtu kompetentas saskaņā ar tiesas izvēles līgumu. ES apdrošinātāju skatījumā trūkums apdrošināšanas līgumu izslēgšanai pilnībā būtu tāds, ka tiesas izvēles klauzulas, par ko tie vienojušies sarunās ar apdrošinājuma ņēmējiem valstīs ārpus Eiropas, netiktu atzītas un izpildītas trešās valstīs, kas ir Konvencijas līgumslēdzējas puses. No Eiropas apdrošinājuma ņēmēju viedokļa tiktu zaudēta priekšrocība, ka ārpus ES saskaņā ar Konvenciju tiek atzīti un izpildīti nolēmumi, ko pieņēmušas ES tiesas (ko puses izvēlējušās). Tomēr priekšrocība, ka ārējā līmenī būs tāds pats ES vājāko pušu interešu aizsardzības režīms, kādu nodrošina ES iekšējie tiesību akti, atsver minētos trūkumus.

Dalībvalstu iesniegtie komentāri Komisijas rīkotajā apspriešanā par šo jautājumu gandrīz vienādā skaitā bija par un pret apdrošināšanas līgumu izslēgšanu no Konvencijas piemērošanas jomas. Tāpēc Komisija ierosina pēc ietekmes novērtējuma un nolūkā nodrošināt konsekvenci ar ES iekšējiem aizsargājošiem tiesību aktiem izslēgt noteiktu veidu apdrošināšanas jautājumus no Konvencijas piemērošanas jomas bez papildu nosacījumiem. Konvencijas 21. pants paredz, ka jebkura deklarācija jāsagatavo tikai atbilstoši priekšmetam. Tādējādi deklarācijas saskaņā ar 21. pantu nevarēs formulēt tā, lai tās būtu tikai vienpusēji izdevīgas ES pusēm.

Regulas "Brisele I" 13. un 14. pants neierobežo pušu autonomiju saistībā ar apdrošināšanas līgumiem visos gadījumos. Ir vairāki izņēmumi, kuri pusēm paredz iespēju izvēlēties tiesu, kura būtu kompetenta izskatīt to strīdus. Ierosinātā deklarācija ir formulēta tā, lai pēc iespējas pilnīgāk nodrošinātu, ka tiesas izvēles līgumi, kuri tiek atzīti Savienības tiesību aktos, tiktu tāpat atzīti starptautiskā mērogā saskaņā ar Konvenciju par tiesas izvēles līgumiem. Tomēr, ņemot vērā to, kā formulēti izņēmumi saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kas paredzēti, lai aizsargātu ES apdrošinājuma ņēmējus, un Konvencijas prasību, ka deklarācijai jāattiecas uz tikai uz priekšmetu, jādomā, ka nebūs iespējams nodrošināt pilnīgu saskaņotību starp Konvenciju, no vienas puses, un Savienības tiesību aktiem, no otras puses. Konkrēti saskaņā ar regulas "Brisele I" 13. panta 4. punktu atzīst un izpilda tiesas izvēles līgumus, kas noslēgti ar apdrošinājuma ņēmējiem, kuru domicils ir ārpus ES, izņemot, ja apdrošināšana ir obligāta vai attiecas uz nekustamo īpašumu kādā dalībvalstī. Tā kā saskaņā ar Konvenciju nav iespējams noteikt atšķirību starp apdrošinājuma ņēmējiem, kuru domicils ir Savienībā vai ārpus tās, Komisija ierosina 13. panta 4. punktā minēto izņēmumu neatkārtot deklarācijā. Tā rīkojoties tiktu panākts, ka Konvencija nereglamentētu apdrošināšanas līgumus, ko noslēguši apdrošinājuma ņēmēji, kuru domicils ir ārpus Savienības, bet tos joprojām reglamentētu Savienības iekšējie tiesību akti. Tādējādi Eiropas uzņēmumi, kuri noslēgtu līgumus ar apdrošinājuma ņēmējiem valstīs ārpus ES, būtu droši, ka viņu tiesas izvēles līgumus atzīs Savienības tiesas saskaņā ar 13. panta 4. punktu. Eiropas apdrošinājuma ņēmēji, kuri noslēguši līgumus ar apdrošināšanas pakalpojumu sniedzējiem ārpus ES, joprojām varēs piekļūt ES tiesām, pamatojoties uz regulas "Brisele I" II nodaļas 3. iedaļu.

Kopumā ierosinātās deklarācijas mērķis ir nodrošināt:

- ka izņēmums ir tikai tik ierobežots, cik nepieciešams, lai sasniegtu mērķi aizsargāt vājāko pušu intereses saistībā ar apdrošināšanas līgumiem, kā tas atspoguļots aizsardzības noteikumos par jurisdikciju regulā "Brisele I". ES dalībvalstu tiesas

drīkstēs (pamatojoties uz ES vai attiecīgos gadījumos uz valsts tiesību aktiem, ja iespējams) izskatīt apdrošināšanas strīdus, neņemot vērā tiesas izvēles līgumu par labu tādas trešās valsts tiesām, kura ir Konvencijas līgumslēdzēja puse;

- ka deklarācija ir saskaņā ar Konvenciju. Deklarācija ir balstīta tikai uz priekšmetu un ir neitrāla;
- ka ir paralēlisms starp deklarāciju un regulu "Brisele I", kuras 13. un 14. pantā definēti gadījumi, kad tiesas izvēles līgumi ir atļauti saistībā ar apdrošināšanas līgumiem;
- ka ir skaidri un precīzi definēts gan izslēgtais priekšmets – apdrošināšanas līgumi – , gan gadījumi, kad šo izņēmumu nepiemēro.

2014/0021 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par to, lai Eiropas Savienības vārdā apstiprinātu Hāgas 2005. gada 30. jūnija Konvenciju par tiesas izvēles līgumiem

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 81. panta 2. punktu saistībā ar 218. panta 6. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta piekrišanu[8],

tā kā:

(1) Eiropas Savienība strādā, lai izveidotu vienotu tiesiskuma telpu, kuras pamatā ir tiesu nolēmumu savstarpējās atzīšanas princips.

(2) Konvencija par tiesas izvēles līgumiem, kas noslēgta 2005. gada 30. jūnijā Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē (turpmāk "Konvencija"), sniedz vērtīgu ieguldījumu pušu autonomijas veicināšanā starptautiskos tirdzniecības darījumos un šādu darījumu juridisko risinājumu paredzamības nodrošināšanā. Konvencija jo īpaši nodrošina pusēm vajadzīgo juridisko noteiktību par to, ka viņu tiesas izvēles līgumus ievēros un ka spriedumu, ko pieņēmusi izvēlētā tiesa, atzīs un izpildīs pārrobežu situācijās.

(3) Konvencijas 29. pantā ir paredzēta iespēja, ka reģionālas ekonomiskās organizācijas, piemēram, Eiropas Savienība, paraksta, pieņem, apstiprina Konvenciju vai pievienojas tai. Savienība parakstīja Konvenciju 2009. gada 1. aprīlī, ņemot vērā tās iespējamo noslēgšanu nākotnē, saskaņā ar Padomes Lēmumu 2009/397/EK[9].

(4) Konvencija ietekmē Savienības sekundāros tiesību aktus par jurisdikciju, kuras pamatā ir pušu izvēle, un spriedumu atzīšanu un izpildi, jo īpaši Padomes Regulu (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās[10]. Regula (EK) Nr. 44/2001 no 2015. gada 10. janvāra jāaizstāj ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās[11].

(5) Regula (ES) Nr. 1215/2012 sagatavoja Konvencijas ratifikāciju, nodrošinot saskaņotību starp Savienības noteikumiem par tiesas izvēli civillietās un komerclietās un Konvencijas noteikumiem. Tāpēc būtu lietderīgi, lai Konvencija stātos spēkā Savienībā tajā pašā dienā, kad stājas spēkā Regula (ES) Nr. 1215/2012.

---

8 OV C [...], [...], [...]. lpp.
9 OV L 133, 29.5.2009., 1. lpp.
10 OV L 12, 16.1.2001., 1. lpp.
11 OV L 351, 20.12.2012., 1. lpp.

(6) Parakstot Konvenciju, Savienība saskaņā ar Konvencijas 30. pantu paziņoja, ka ir kompetenta rīkoties attiecībā uz visiem Konvencijā iekļautajiem jautājumiem. Tādējādi dalībvalstīm Konvencija būtu saistoša, jo to ir apstiprinājusi Savienība.

(7) Turklāt Savienībai, apstiprinot Konvenciju, būtu jāsniedz deklarācija, kā paredzēts 21. pantā, ar ko no Konvencijas piemērošanas jomas izslēdz apdrošināšanas līgumus stingri definētos izņēmuma gadījumos. Deklarācijas mērķis ir saglabāt aizsardzības noteikumus par jurisdikciju attiecībā uz apdrošinājuma ņēmēju, apdrošināto pusi vai saņēmēju saistībā ar apdrošināšanas līgumiem, uz ko attiecas 3. iedaļa Regulā (EK) Nr. 44/2001. Šim izņēmumam jābūt ierobežotam tikai tik, cik nepieciešams, lai aizsargātu vājāko pušu intereses saistībā ar apdrošināšanas līgumiem.

(8) Apvienoto Karalisti un Īriju saista Padomes Regula (EK) Nr. 44/2001, un tādēļ tās piedalās šā lēmuma pieņemšanā.

(9) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, Dānija nepiedalās šā lēmuma pieņemšanā un Dānijai šis lēmums nav saistošs un nav jāpiemēro,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Ar šo Eiropas Savienības vārdā apstiprina Hāgas 2005. gada 30. jūnija Konvenciju par tiesas izvēles līgumiem ("Konvencija").

Konvencijas teksts pievienots šā lēmuma I pielikumā.

2. pants

Padomes priekšsēdētājs norīko personu, kura ir pilnvarota Eiropas Savienības vārdā deponēt Konvencijas 27. panta 4. punktā minēto aktu, lai paustu Eiropas Savienības piekrišanu uzņemties līguma saistības.

3. pants

Deponējot Konvencijas 27. panta 4. punktā minēto aktu, Savienība sniedz Konvencijas 21. pantā minēto deklarāciju attiecībā uz apdrošināšanas līgumiem.

Deklarācijas teksts ir pievienots II pielikumā.

4. pants

Šis lēmums stājas spēkā tā pieņemšanas dienā.

Briselē,

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs